
Информације

Др Светлана Стефановић, виша архивисткиња

Архив Југославије

Београд, Република Србија

svetlana.s@arhivyu.rs

Шеснаести суботички архивски дан

Градска кућа Суботица 22. септембар 2023

У Градској кући у Суботици одржан је у петак 22. септембра 2023. године шеснаести у низу архивски дан у организацији Историјског архива Суботица, са темом „Великани наших архива, њихова улога, допринос и значај”. Овај сусрет архивиста био је посвећен историчару и књижевнику Мађару Ласлу, поводом двадесет пет година од смрти. Др Золтан Месарош из ИА Суботица реферисао је о Ласловом животу, архивистичкој делатности и значају за суботички архив, у коме је радио између 1975. и 1998. године. Своје реферате је, поред тога, презентовало седам колега из Србије (Архив Југославије и Војводине, Историјски архив Нови Сад, Ниш, Зрењанин и Сента), шест из Хрватске (Државни архив у Дубровнику / Архивски сабирни центар Метковић–Опузен–Плоче, Осигеку, Славонском Броду / Одјел у Пожеги, Вуковару и ICARUS Хрватска) и троје из Мађарске (Архив главног града Будимпеште, Жупанијски архив Барање и Бач Кишкун). Скупу је присуствовала и председница Архивистичког друштва Хрватске и помоћница директора Хрватског државног архива др Силвија Бабић.

Учесници су реферисали о давно преминулим архивистима значајним за њихове архиве или архивистику уопште, односно за очување културног наслеђа, и колегама са којима су донедавно радили. Алберт Гардоњи, Васа Стајић, Јован Валрабенштајн, Камило Фирингер, Стјепан Сршан, Рудолф Хели, Антун Бауер, Јосип Колановић, Тимотеј Рајић, Бела Балањи, Мита Секулић, Мица Ђенић и Јанош Добош имена су личности о којима се могло чути. Из Дубровника дошла је пак прича о раду у архиву као породичном наслеђу. Представница АЈ говорила је о др Симониди Марјановић, директорки Архива Југославије у периоду између 1977. и 1986. године.

Сида Марјановић је рођена 31. августа 1921. године у Босанском Александровцу, од оца Младена и мајке Данице Јелић. Основну и средњу школу је похађала у Бањалуци и Мостару. Учесница је Другог светског рата, који је дочекала у чину мајора. Носилац Партизанске споменице 1941. Одликована је Орденом за храброст 1945. и Орденом братства и јединства 1947. У после-

ратном периоду вршила је дужности организационе секретарке Градског комитета КП Бањалука и потпредседнице Градског Народног одбора Бањалука. Директорка је „Босна филма” у Сарајеву у периоду од 1947. до 1950. Истовремено ради и образује се, па је тако 1951. завршила Филозофски факултет у Београду, а 1956. докторирала са темом из југословенске уметности 20. века. Радила је као научна сарадница Института друштвених наука у Београду, па уредница Новинско-издавачког предузећа „Ослобођење”. У периоду између 1957. и 1963. доценткиња је на Филозофском факултету, потом саветница у Скупштини и Извршном већу Скупштине СР БиХ (1963–1970, 1971–1977). Чланица је Савезног савета за координацију научних делатности, председница Југословенске комисије за сарадњу са Унеском и потпредседница Извршног савета Унеска. Више пута је учествовала у преговорима за културну, научну и техничку сарадњу са другим земљама у својству чланице или шефа југословенске делегације. Била је комесарка ликовних југословенских изложби у Дамаску, Бејруту, Техерану, Багдаду и чланица бројних међународних жирија (Венеција, Њу Делхи, Александрија, Сао Паоло). Споменули бисмо овде једну од изложби, под називом „Уметност на тлу Југославије од праисторије до данас”, која је отворена 1971. године и коју је обишао председник Јосип Броз Тито са Јованком Броз. Фотографије се чувају у Фонду Новинска агенција ТАНЈУГ.

Савезно извршно веће поставило је 1977. године др Сиду Марјановић за директорку Архива Југославије. На тој функцији остала је до краја 1986. године, када је отишла у пензију. Њеним именовањем започео је трећи период у развоју Архива. Уводи научни прилаз у разматрању и решавању архивистичких проблема, мења квалификациону структуру кадра и ради на побољшању услова рада. АЈ почиње публиковати архивску грађу и научно-информативна средства о грађи, те Билтен између 1980. и 1986. Бави се културно-просветном делатношћу – организују се изложбе (поједине гостују и у другим градовима тадашње земље), предавања, извештавају медији о активностима архива. Успоставља се тешња сарадња са научним, политичким и другим институцијама на савезном и републичком/покрајинском нивоу. Сарађује и са међународним институцијама (Унеско, Међународни архивски савет), односно успоставља се билатерална сарадња са различитим земљама. Указом Председништва СФРЈ од 31. децембра 1985. године Архиву Југославије је додељен Орден заслуга за народ, а Сиди Марјановић лично Повеља за допринос развоју и афирмацији Архива. Засада једина директорка, умрла је 1994. године у Београду.